

Sygn. akt I ACa 1621/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.)
Sędziowie:	SSA Marek Boniecki SSA Hanna Nowicka de Poraj
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Bank Spółki Akcyjnej w W.**

przeciwko **M. M. (1), M. M. (2) i J. M.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 29 sierpnia 2016 r. sygn. akt I C 1149/16

- 1. oddala apelację;**
- 2. nie obciąża pozwanych kosztami należnymi stronie powodowej za postępowanie apelacyjne;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kielcach na rzecz adwokata B. O. kwotę 6 642 zł, w tym 1 242 zł podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanym z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Marek Boniecki SSA Grzegorz Krężolek SSA Hanna Nowicka de Poraj

Sygn. akt : I ACa 1621/16

UZASADNIENIE

Pozwem w elektronicznym postępowaniu upominawczym, strona powodowa (...) Bank S.A. w W., wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, obowiązku zapłaty solidarnie przez pozwanych: M. M. (2), M. M. (1) i J. M. na jego rzecz:

- kwoty 307.127,35 zł z odsetkami umownymi w wysokości 10% rocznie od dnia 24 czerwca 2015 roku , nie więcej niż czterokrotność stopy lombardowej NBP,
- kwoty 20.586,21 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a nadto sum ;
- 12.489,83 zł tytułem odsetek karnych i
- 206 zł tytułem opłat i prowizji.

Bank domagał się również zasądzenia od pozwanych na swoją rzecz kosztów postępowania.

Motywuując żądanie strona powodowa wskazała , iż dochodzone roszczenie wynika z braku zapłaty przez pozwanego M. M. (2) zobowiązania wynikającego z umowy kredytu złotowego obrotowego z dnia 17 listopada 2010 roku nr (...).

Dla zabezpieczenia spłaty zobowiązania kredytowego zostały zawarte umowy poręczenia; z dnia 17 listopada 2010 roku z pozwaną J. M. oraz w dniu dnia 24 października 2012 roku z pozwanym M. M. (1).

W związku z brakiem zapłaty zaległych rat, bank wypowiedział umowę kredytową , a w dniu 23 lutego 2015 roku wezwał powoda do zapłaty długu , jednak do dnia wniesienia pozwu , należność ta nie została ani przez kredytobiorcę ani poręczycieli, zapłacona.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 19 listopada 2015 r, Sąd Okręgowy w Kielcach uwzględnił żądanie powoda i nakazał pozwanym, aby zapłacili solidarnie powodowi (...) Bank S.A. w W. kwotę 340.409,39 zł wraz z odsetkami umownymi od kwoty 307.127,35 zł w wysokości 10 % rocznie od dnia 24 czerwca 2015 roku do dnia zapłaty, ale nie więcej niż czterokrotność stopy lombardowej(...) i odsetkami ustawowymi od kwoty 20.586,21 zł od dnia 8 października 2015 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 4.272,25 zł tytułem kosztów procesu.

Od tego orzeczenia pozwani wnieśli w ustawowym terminie sprzeciw, w którym domagali się oddalenia powództwa w całości jako przedwczesnego oraz zasądzenia od strony powodowej na ich rzecz kosztów postępowania.

Pozwani w swoim stanowisku procesowym nie kwestionowali faktu, iż pozwany M. M. (2) zawarł ze stroną powodową umowę o kredyt złotowy obrotowy nr (...) z dnia 17 listopada 2010 roku, zmieniany następnie kolejnymi aneksami, oraz że nie wywiązał się z terminowego dokonywania spłat w wysokościach ustalonych w umowie.

Wskazali jednak, że spowodowane było to przejściowym spadkiem sprzedaży produktów oferowanych przez pozwanego kredytobiorcę , w ramach prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa.

M. M. (2) złożył propozycję spłaty, przedstawiając w niej warunki ratalnego zaspokojenia wierzytelności strony powodowej, na co jak powodowie twierdzili, strona powodowa wyraziła zgodę. Zdaniem pozwanych – wobec uprzednich deklaracji – wyrażenie zgody na przedłużenie terminu płatności stanowiło umowną zmianę terminu płatności zobowiązania, czyniąc je , obecnie jeszcze nie wymagalnym , a roszczenie banku, zgłoszonym przedwcześnie.

Ostatecznie jednak , na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2016 roku uznali powództwo w całości i oświadczyli, iż nie kwestionują ani jego zasadności, ani wysokości dochodzonej kwoty. Wnieśli natomiast o rozłożenie należności na 7 rat [pierwsze 6 rat płatne po 50.000 zł każda, a ostatnia rata w pozostałej kwocie], płatnych w odstępach kwartalnych tak, aby pierwsza rata była płatna dnia 1 grudnia 2016r

Wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2016r , Sąd Okręgowy w Kielcach :

- zasądził na rzecz strony powodowej od pozwanych solidarnie, kwotę 340 409, 39 zł wraz z odsetkami umownymi od kwoty 307 127, 35 zł , w wysokości 10 % rocznie , począwszy od dnia 24 czerwca 2015r ale nie więcej niż czterokrotność stopy lombardowej(...), oraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 20 586, 21 zł od dnia 8 października 2015 [pkt I],

- zasądził od pozwanych solidarnie, na rzecz powodowego banku kwotę 4 272 , 25 zł , tytułem kosztów procesu [pkt II] oraz

- przyznał ze środków budżetowych Skarbu Państwa, na rzecz adwokata B. O. , sumę 8 856 zł [brutto] , tytułem kosztów pomocy prawnej, udzielonej pozwany z urzędu [pkt III sentencji wyroku].

Sąd I instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

Pozwany M. M. (2) prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Zakład (...) M. M. (2) w K., w dniu 17 listopada 2010 roku zawarł z (...) Bank S.A. z siedzibą w W., umowę nr (...) o kredyt złotowy obrotowy na sfinansowanie bieżącej działalności gospodarczej. Kredyt został udzielony do wysokości 300.000 zł na okres od 17 listopada 2010 roku do 16 listopada 2020 roku.

Zabezpieczenie spłaty kredytu strony ustaliły w formie m.in. hipoteki zwykłej w wysokości 300.000 zł tytułem zabezpieczenia należności głównej, hipoteki kaucyjnej do wysokości 150.000 zł tytułem zabezpieczenia odsetek i innych kosztów banku na nieruchomości, położonej w K. przy ulicy (...), dla której prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w K. księga wieczysta nr (...) wraz z cesją z praw z polisy ubezpieczenia, oraz poręczeń udzielonych przez J. M. i M. M. (1).

W zakresie wszelkich roszczeń strony powodowej o zapłatę z tytułu przedmiotowej umowy kredytobiorca poddał się egzekucji prowadzonej na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty 600.000 zł.

Integralną część tej umowy stanowiły ogólne warunki umów w zakresie kredytowania działalności gospodarczej w G. Banku .

Zgodnie z § (...)bank mógł wypowiedzieć umowę w całości lub w części z ważnych powodów, w szczególności jeżeli klient nie wykonał obowiązków wynikających z umowy, w tym nieterminowo regulował zobowiązania z tytułu spłaty rat kapitału, oprocentowania lub innych należności umownych.

Wypowiedzenie miało być dokonane na piśmie oraz doręczone klientowi listem, faksem lub do rąk własnych (§ (...)). W razie zmiany siedziby klienta w czasie trwania umowy kredytobiorca zobowiązany był pisemnie zawiadomić bank o nowym adresie; w przypadku niespełnienia tego obowiązku korespondencję przesyłaną na adres podany w umowie należało uznać za doręczoną.

Umowa kredytu z dnia 17 listopada 2010 roku była zmieniana zawartymi do niej aneksami

W wykonaniu zabezpieczenia umowy zawartej pomiędzy M. M. (2) a stroną powodową , w dniu 17 listopada 2010 roku J. M. podpisała umowę poręczenia, mocą której zobowiązała się do wykonania zobowiązań wynikających ze wskazanej wyżej umowy na wypadek, gdyby nie wykonał ich kredytobiorca. M. M. (1) umowę poręczenia , jako zabezpieczeniem przedmiotowej umowy , podpisał z bankiem w dniu 24 października 2012 roku.

O. poręczający, w zakresie roszczeń banku poddali się egzekucji prowadzonej na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty 600.000 zł.

W związku z niewywiązywaniem się przez kredytobiorcę ze zobowiązania terminowego dokonywania spłat w wysokościach ustalonych w umowie, strona powodowa pismem z dnia 18 grudnia 2014 roku wypowiedziała M. M. (2) umowę z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. O wypowiedzeniu umowy bank zawiadomił również poręczycieli – J. M. i M. M. (1). Przesyłki te zostały odebrane przez pozwanych w dniach 5 i 7 stycznia 2015 roku.

Pomimo wypowiedzenia umowy kredytobiorca nie uregulował swojego zadłużenia. Pismem z dnia 23 lutego 2015 r pozwani zostali wezwani do zapłaty kwoty 329.779,22 zł, na którą składały się: kapitał wymagalny, odsetki wymagalne, odsetki karne, opłaty, prowizje i koszty – w terminie 7 dni pod rygorem podjęcia czynności mających na celu odzyskanie wierzytelności.

Wymagalne zadłużenie pozwanych na dzień 23 czerwca 2015 roku wynosiło 340.409,39 zł, w tym: 307.127,35 zł należność główna, 20.586,21 zł odsetki umowne za okres korzystania z kapitału w wysokości 11,01% od dnia 31 lipca 2014 roku do dnia 23 lutego 2015 roku, 12.489,83 zł odsetki za opóźnienie naliczane od kwoty niespłaconego kapitału w wysokości 10% od dnia 31 lipca 2014 roku do dnia 23 czerwca 2015 roku oraz opłaty i prowizje w kwocie 206 zł.

Jak wynika z dalszych ustaleń Sądu I instancji, M. M. (2) ma 69 lat, od około 5 lat jest na emeryturze. Z tego tytułu pobiera 1.057 zł netto miesięcznie. Trzy lata temu przeżył udar, którego skutki z upływem czasu się cofnęły, jednak na początku 2016 roku ponownie trafił do szpitala z powodu udaru. Dodatkowo przeżył dwa zawały serca, ma stwierdzoną miażdżycę i chorobę wieńcową. Wymaga wszczęcia bypassów.

J. M. ma 67 lat. Tak samo jak mąż pozwana jest na emeryturze, której pobiera około 890 zł netto miesięcznie.

M. M. (1) jest synem małżonków M.. Ma 44 lata. Pracuje na zlecenie w zakładzie prowadzonym przez jego brata P. M. jako pracownik fizyczny. Z tego tytułu osiąga tylko 100-200 zł miesięcznie, gdyż nie przykłada się do pracy. W codziennym utrzymaniu korzysta z pomocy rodziców, z którymi mieszka. Pozwany jest ojcem trójki dzieci, w tym dwojga małoletnich. Nie pozostaje w związku małżeńskim.

Małżonkowie M. są właścicielami dwóch nieruchomości, objętych ich wspólnością majątkową małżeńską. Działki o powierzchni 300 m², zabudowanej domem mieszkalnym o powierzchni 110 m², położonej w K. przy ulicy (...) oraz działki znajdującej się w B., gm. Z. o powierzchni 8.500m², na której znajduje się zakład produkcyjny o powierzchni 1.100m². Obie nieruchomości obciążone są hipotekami na rzecz kilku podmiotów.

M. M. (2) prowadzoną przez siebie zakład położony w Z. wraz z infrastrukturą, przekazał w ramach użyczenia swojemu drugiemu synowi P. M..

W ramach oceny prawnej roszczenia banku, Sąd I instancji uznał je za w całości uzasadnione, zaznaczając, iż ostatecznie nie było ono kwestionowane ani co do zasady ani co do wysokości przez pozwanych.

Rozważając zasadność ich wniosku o rozłożenie obciążającego ich świadczenia na raty, stanął na stanowisku, że brak jest podstaw do tego aby, w świetle normy art. 320 kpc i wyjątkowego charakteru tego przepisu można było, w okolicznościach faktycznych ustalonych w sprawie, uznać, iż rozłożenie takie jest usprawiedliwione.

W szczególności nie jest wystarczającym do zastosowania tego przepisu to, że małżonkowie M. i ich syn M., znajdują się w trudnej sytuacji majątkowej i osobistej albowiem musi być brany pod rozwagę przy ewentualnym sięganiu po te normę także interes wierzyciela.

Sąd przy tym zauważył, że fakty ustalone w sprawie wykluczają to, aby realnym było wywiązanie się przez pozwanych ze zobowiązania wobec banku, nawet w warunkach rozłożenia świadczenia raty, w sposób przez nich postulowany.

Nie mają bowiem żadnej możliwości terminowego spłacania co kwartał kwot po 50 000 złotych, w warunkach takich, kiedy małżonkowie utrzymują się tylko ze skromnych świadczeń emerytalnych, a M. M. (1) korzysta z pomocy rodziców, będąc zobowiązanym alimentacyjnie wobec dzieci z rozwiązanego małżeństwa.

Obydwie nieruchomości własności M. i J. M. są natomiast obciążone hipotekami a zakres ilościowy ich obciążenia z tego tytułu jest bardzo znaczny.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu była norma art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 102 kpc, w ramach zastosowania których Sąd I instancji zdecydował o jedynie częściowym obciążeniu pozwanych kwotą należną z tego tytułu stronie przeciwnej.

W apelacji od tego wyroku pozwani, zaskarżając je w całości, domagali się jego zmiany w ten sposób, aby świadczenie należne stronie pozwanej uległo rozłożeniu na raty, w sposób zgodny z ich postulatem sformułowanym w ramach

postępowania rozpoznawczego przed Sądem i instancji, a ponadto skarżący nie byli obciążeni jakąkolwiek częścią kosztów procesu.

Ich pełnomocnik ustanowiony z urzędu, wnosił także o przyznanie na jego rzecz, ze środków budżetowych Skarbu Państwa, wynagrodzenia za pomoc prawną dla pozwanych przed Sądem II instancji albowiem nie zostało ono pokryte, w jakikolwiek części, przez reprezentowanych.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

Naruszenia prawa procesowego, w sposób mający dla rozstrzygnięcia istotne znaczenie, a to :

a/ art. 233 §1 kpc wobec braku wszechstronnego rozważenia zgromadzonego materiału dowodowego i wobec tego niepoprawne przyjęcie przez Sąd niższej instancji, iż skarżący nie mają realne możliwości spłaty zobowiązania wobec strony powodowej, w warunkach rozłożenia go na raty przez nich określone,

b/ art. 320 kpc, jako następstwa jego niezastosowania mimo, iż były ku temu, w okolicznościach faktycznych sprawy, dostateczne warunki,

c/ art. 102 kpc wobec niezastosowania tej normy w odniesieniu do obowiązku zwrotu przez apelujących kosztów sporu drugiej stronie mimo, iż przemawiała za tym sytuacja osobista, rodzinna i majątkowa skarżących.

W motywach apelacji apelujący w istocie powtórzyli argumentację, którą posługiwali się przed Sądem Okręgowym, uzasadniając wniosek o rozłożenie obciążającej ich należności na raty.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa domagała się jej oddalenia jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw, żądając przyznania kosztów postępowania.

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy powodów i nie jest uzasadniony i podlega oddaleniu.

Nie mają racji powodowie podnosząc zarzut naruszenia art. 233 §1 kpc, zrealizowany w następstwie przekroczenia przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów.

Skuteczne odwołanie się do tego nie wymaga od strony wykazania na czym polega nieprawidłowość postępowania Sądu w zakresie oceny i wynikających z niej ustaleń faktycznych.

Strona jest zobowiązana wykazać, odwołując do argumentów natury jurydycznej dlaczego obdarzenie jednych dowodów walorem wiarygodności, a innym odmowa tego przymiotu, nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego lub [i] zasadami logicznego rozumowania.

W przeciwnym wypadku negacja tej oceny sprowadza się tylko do dowolnej polemiki z oceną przeprowadzoną przez Sąd, nie będąc wystarczającą do uznania, w ten sposób motywowanego zarzutu, za usprawiedliwiony.

W uzasadnieniu apelacji powodowie nawet nie starają się wykazywać, w odwołaniu się do zindywidualizowanych dowodów przeprowadzonych w sprawie, dlaczego, ich zdaniem, ocena dokonana przez Sąd I instancji nie jest poprawna. Uznają jedynie, w sposób bardzo ogólny, iż wniosek Sądu o tym, iż zaproponowany przez nich harmonogram spłat świadczenia w ratach jest w ich sytuacji nierealny, nie jest oceną poprawną.

Wbrew temu, na czym skarżący budują swoje polemiczne stanowisko wobec oceny Sądu, żaden dowód przeprowadzony w sprawie nie może stanowić źródła do jej skutecznego podważenia.

W szczególności nie jest nim deklaracja M. M. (2), co spłaty zadłużenia, oparta na założeniu, że środki na to zostaną uzyskane z dochodu jakie przynosi, coraz lepiej funkcjonujące przedsiębiorstwo rodzinne w Z.. To, iż

zapewnienie to nie przełożyło się , jak dotąd, na realne ograniczenie zadłużenia umownego rodziny M. wobec strony powodowej , świadczy dodatkowo oświadczenie pełnomocnika apelujących, złożone na rozprawie apelacyjnej w dniu 24 marca 2016r w którym nie potwierdził on aby reprezentowani , w sposób dobrowolny zapłacili jakakolwiek część zobowiązania, którego dotyczy spór mimo , że od daty złożenia tej deklaracji przez M. M. (2) i wydania orzeczenia przez Sąd I instancji minęło ponad sześć miesięcy.

/ por. 257 v akt , zapis dźwiękowy rozprawy apelacyjnej, minuty 4-6 /

Wobec tego stawiany zarzut nie może być uznany za usprawiedliwiony.

Taka jego ocena ma m. in. tę konsekwencję , iż ustalenia faktyczne, jako poczynione przez Sąd Okręgowy poprawnie, w sposób niesprzeczny z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego , zastają przyjęte przez Sąd Apelacyjny za własne.

Niezasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd niższej instancji art. 320 kpc, w następstwie jego niezastosowania.

Norma ta , jakkolwiek znajdująca się w kodeksie postępowania cywilnego , stanowiąc podstawę tzw. moratorium sędziowskiego, jest przepisem materialnoprawnym , pozwalającym Sądowi na modyfikację sposobu i terminu spełniania świadczenia.

Do jej zastosowania może jednak dojść tylko wyjątkowo , w szczególnie uzasadnionych wypadkach , kiedy za tym przemawiają usprawiedliwione okolicznościami faktycznymi interesy obu stron sporu , w ramach zaspokojenia których zobowiązany spełni świadczenie dobrowolnie , chociaż , w na nowo określonym , późniejszym terminie, i w inny sposób , a wierzyciel zyskując zapewnienie dobrowolności ze strony dłużnika, unika konieczności przeprowadzania egzekucji.

Tego rodzaju szczególna sytuacja w rozstrzyganej sprawie nie miała miejsca skoro pozwani, poza deklaracjami, nie wykazali takich faktów , które mogłyby usprawiedliwić ocenę , że rozkładając zasądzone świadczenie na raty , a tym samym odraczając termin jego spłaty i określając na nowo sposób w jaki ma ona nastąpić , jest realnym aby doszło do wykonania przez nich zobowiązania bez uszczerbku dla interesu strony powodowej , która co najmniej od daty wypowiedzenia umowy kredytowej , nie otrzymała jakikolwiek części swojej wierzytelności.

Chybiony jest także zarzut naruszenia art. 102 kpc albowiem wbrew argumentom skarżących , Sąd I instancji uwzględniając szczególnie trudną sytuację zdrowotną i osobistą powodów , istotnie ograniczył zakres obciążenia ich kosztami procesu należnymi stronie pozwanej , co wprost wynika z pisemnych motywów orzeczenia , w tej ich części , która poświęcona jest temu rozstrzygnięciu.

Z podanych przyczyn , w uznaniu apelacji za niezasadną , Sąd II orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku, na podstawie art. 385 kpc.

Sąd nie obciążył powodów kosztami postępowania apelacyjnego albowiem , pomimo złożenia takiego żądania przez stronę powodową , w odpowiedzi na apelację, faktyczne ich poniesienie przez bank nie zostało wykazane. [pkt 2 sentencji]

Pełnomocnikowi powodów , będącemu adwokatem ustanowionym z urzędu , reprezentującym ich także w postępowaniu apelacyjnym , wynagrodzenie zostało przyznane ze środków budżetowych Skarbu Państwa wobec nie pokrycia go przez reprezentowanych w jakiegokolwiek części.

Zważywszy na wskazaną w apelacji wartość przedmiotu zaskarżenia , kwota należna pełnomocnikowi z tego tytułu , została określona na podstawie §8 pkt 7 w zw z § 4 ust. 1 i 3 Rozporządzenia MS , w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 22 października 2015r [DzU z 2015 poz. 1801]

SSA Marek Boniecki SSA Grzegorz Krężolek SSA Hanna Nowicka de Poraj